

Szerkesztőség és
kiadóhivatal
Bem-utca 161. sz. alatt,
I-ső körben van, hova a lap
egy szellemi, mint anyagi ré-
szét illető minden közlemény
intézendő.

BÁCSKAI ELLENŐR.

Társadalmi, közmívelődési, szépirodalmi és közgazdasági közlöny.

Előfizetési díj:

Helyben házhoz hordva 6
vidékre postán küldve
Égész évre . . . 12 korona
Félévre . . . 6 korona
Negyedévre . . . 3 korona
Egyes szám ára 20 fillér.

Megjelenik hetenkint kétszer:
minden vasárnap és csütörtökön.

Csak börtmentes levelek fogadtatnak el a kéziratok nem adatkak vissza.

Háromhasábes nyilttör sora:
40 fillér.

Lapom tisztelt olvasóhoz!

Megöregedtem, folyton betegség gátol munkásságomban s ennél fogva — orvosom tanácsára — kénytelen vagyok egy kis rövid-ídeire pihenőre visszavonulni, hogy gyógykezeltessem magamat, s midőn ezt teszem nyugodt lelkiismerettel elmondhatom, hogy huszonötével meghaladó szerkesztői pályámon — gyenge tehetségemhez képest — mindig a közügyet szolgáltam, sohasem vezetett a haszonlesés és az ünérdek, hanem odaadó önzetlen becsületességgel teljesíttem a sok kellemetlenséggel járó terhes lapszerkesztést; erről a »Bácskai Ellenőr« minden száma tanuskodhatik. Nem áhítottam dicsőségre, hírnévre s annak jutalmára; előttem mindig csak azon szent cél lebegett, hogy forron szeretett szülővárosom közügyét mikép segíthessem diadalra.

Mihelyt betegségem helyre áll — hiszem rövid idő múlva — engem a közjó előmozdításában a munkásság tett helyén — a lapszerkesztés élén — fog-nak találni.

Tehát a viszontlátásig — Isten velünk!
Stoczek Károly.

A hazai házi iparról.

A hazai házi ipar fontosságát végre az intéző körökben is belátták, s dicséretére legyen mondva oly sok oldalról gyanúsított és gáncsolt kormányunknak, már is minden lehető elkövetett e nagy horderejű ipar fejlesztése és terjesztése érdekében.

Fájdalom a magyar nép és az ennek érdekeit képviselő egyes tekintélyesebb birtokosok, községek és testületek, még mindig távol tartják magukat az üdvös kezdeményezésnek oly mérvű felkarolásától, a minőt az méltán megérdemel.

A házi ipar ugyanis, nemcsak ezer meg ezer családnak szolgálhat jövedelmi forrásul; nemcsak az ipartűzés megkedveltetését mozdíthatja elő; de sőt magának az iparnak nemzeti jelleget is kölcsönözne, ami nélkül pedig hiában álmodozunk a magyar ipar, különösen a műipar fölvirágzásáról.

Szomorú igazságot kell elismernünk, hogy saját jellegű eredeti iparműtermékekkel nem dicsekedhetünk, mint más műveltebb nemzetek; mint pl. a francia, a német stb. E tekintetben mi még csak utánozók vagyunk. Nem csuda. Csak egy tekintetet kell vetnünk a magyar nemzet művelődése történetére: s látjuk, hogy az örökös hadviselés miatt lehetetlen volt a szomszéd nemzetekkel lépést tartanunk a közművelődés terén. Ezért maradtunk hátra, sőt már előbb virágzásnak indult kézműiparunk csaknem teljesen megszűnt.

Azonban fordult a kocka. Most már

semmi sem gátolhat bennünket a hazai kézműipar tovább fejlesztésében, nemesítésében és terjesztésében, ha ugyan magunk is úgy akarjuk.

Hála az égnek már vannak művészi és ipariskoláink, amelyeknek feladatuk: a szükséges munkaerők előteremtése. Ép azért ne állapodjunk meg a kezdetnél, hanem igyekezzünk, hogy a nemzeti művelést minél magasabb fokra emeljük. Miért is: 1) Tegyük iparosainknak, a széptani és népies műtörténeti előadásokat hozzáférhetőkké. 2) Ne csak a fővárosi, hanem a vidéki középületek is, lehetőleg díszesen állíttassanak fel; hogy ez által alkalom nyujtassék iparosainknak a további kiképzetésre. 3) Kutasuk fel és egy helyen összpontosítsuk az összes régi magyar műipar tárgyakat, melyek szigorúan magyar jellegűek legyenek.

Mindezek kétségkívül meg fogják teremni a kívánt eredményt. De mikor? erre a jövő felelné meg. Hanem mindez nem elegendő. Meg kell a magyarral kedveltetni az ipart, az ipartűzést, amittől eddig mindig idegenkedett. A katonáski idők lejártak, a született tisztviselők kora lejárt. Ma már csak a munka, az ész és szorgalom nyujtja a legizletesebb falatokat.

Ha a nemzeti ipar elfoglalja méltó helyét a népcsaládok közt: vissza fogjuk nyerni piacunkat s egyszersmind a munka és hazaszeretet nagyobb mérveket fog ölteni.

Ezt pedig csak úgy érhetjük el, ha a munkát, az ipart, az ipartűzést, már a családban, a gyermekekkel is megkedveltetjük. Itt rengetik a hazai műipar nemzeti jellegének bölcsőjét. Ezért kell fejlesztenünk és terjesztenünk a hazai házi ipart.

Hogy a hazai házi ipar minél gyorsabban, biztosabban és áldásosabban felvirágozzék: a házi ipartanodák mellett, igen sokat tehetnek a kereskedők és a fogyasztó közönség.

Igyekézni kell ugyanis, hogy minden valamire való városban állíttassék fel, vagy rendeztessék be oly kereskedés, amely kizárólag, vagy legalább túlnyomólag hazai házi ipar cikkel lássa el a közönséget.

Minél nagyobb a kereslet és fogyasztás: annál több az ipartűző munkája, tehát a haszna is.

Fejlesszük tehát a hazai házi ipart az által, hogy áruljuk, ismertessük és vásároljuk annak termékeit.

Felhívás

Magyarország bortermelőihez, borkereskedőihez és mindazokhoz, a kik a borgazdaság iránt érdeklődnek.

Tizenkét hosszú esztendeig nyögte borgazdaságunk az olasz borvámklauzult. Tizen-

két esztendeig lehetetlen volt borkforgalmunk üdvös fejlődése, és most, amikor végre abba a régen óhajtott helyzetbe jöhetnénk, hogy lerázzuk ama nehéz bilincseket, amelyekbe diplomatánk rövidlátása verte borgazdaságunkat, most újabb és még sokkal nagyobb veszedelem fenyeget bennünket.

Küszöbön van az Olaszországgal való kereskedelmi szerződésünk megújítása. Támogatva az osztrák sajtó, az osztrák kormány és a közös külügyminiszterium által, Olaszország megmozgat minden követ, hogy továbbra is biztosítsa borai számára a hozzánk való vámkedvezményes bevitelt. Szükségtelen megindokolni, mily kiszámíthatatlan következményekkel járna bortermelésünkre és borkereskedelmünkre nézve, ha teljesítenék Olaszország kívánságait. Mivel az összes többi bortermelő országok, a legtöbb kedvezményes viszony alapján, Olaszországnak engedélyezzen dő minden kedvezményt teljes joggal igényelnének a maguk számára is: az olcsó, testes és szeszus külföldi borok beözönlésének óriási veszedelme fenyeget bennünket.

Szöleink felujtása sok száz milliót nyelt el, ami mind odaveszne, ha az Olaszországi kötetendő új kereskedelmi szerződés alkalmával tervezett merénylet tényleg végre is hajtatnék.

Nincs vesztegetni való időnk, küszöbön az ellenség. Az olasz kormány Bécsbe és Budapestre küldötte képviselőjét, Miraglia szenátort, hogy követeléseinek érvényt szerezzen, és amennyi e küldetés eredményeiről a hirlapi tudósítások révén kiszivárgott, azt látszik bizonyítani, hogy Bécsben nem épen rossz szemmel nézik a szenátor ur buzgólkodását.

Ily viszonyok között féltő, hogy kormányunk, minden jóakarata mellett is, borgazdaságunkat nem lesz képes kellő védelemben részesíteni. Kötelességünk tehát oda hatni, hogy kormányunk a kereskedelmi szerződés tárgyalásakor hatalmas, egységes közvéleményre támaszkodhassék, amely elemi erővel lép sorompóba borgazdaságunk követelményei: a maximális borvámmentel változatlan megtartása mellett.

A »Magyarországi Bortermelők és Borkereskedők Országos Szövetsége« fennállása óta mindenha e követelések érvényesülése érdekében szállott sikra, s nem fogunk nyugodni, amíg a győzelmet ki nem vívtuk és meg nem vetettük alapját borgazdaságunk üdvös fejlődésének, gyarapodásának. E célra szükségünk van a borgazdaság összes tényezőinek legbuzgóbb támogatására, s mi azzal a felhívással fordulunk Magyarország bortermelőihez, borkereskedőihez és minden érdekeltségi körhöz: támogassák akciónkat, csatlakozzanak hozzánk, menesszenek küldöttséget a kormányhoz és követeljék borgazdaságunk megvédését.

Megkérjük az összes törvényhatóságokat, gazdasági egyleteket, hegyközségeket, kereskedelmi kamarákat, bortermelő és kereskedelmi egyesületeket, járjanak el hasonló értelembe a kormánynál, és szólítsák fel

mindazokat az országgyűlési képviselőket, akiket bortermelő vidékek küldöttek a parlamentbe, hogy az összes parlamentáris segédesszük igénybevételével hassanak oda, hogy Magyarország bortermelése és borkezelése jogos védelemben részesüljön.

Ne tévóvazzunk! Egyesüljünk e jelszó alatt:

»Nem kell nekünk külföldi bor!
Hazafias üdvözléssel:

Magyarországi Bortermelők és Bor-kereskedők Országos Szövetsége.
(Következők a nagyszámu aláírások).

Szerb színészet.

A szerb színtársulat folyton teltházak előtt tartja előadásait, s ami az előadások sikerét illeti, őszintén elismerjük, hogy: egyöntetűség, kerekdedség és tehetség nyilvánul minden egyes előadásnál. Szerépét mindegyik jól tudja, ez nagy előnyük ami magyar színészeink fölött. A szerb közönség ugyancsak hálás az elismerés nyilatkozatában: a tapsokban, mit a szerb színészek meg is érdemelnek. — Vuk Karacsics-óta a délszav nyelvnek közös irodalmuk van, egyesítette a horvát, szláv, bosnyák és szerbnyelvet, — illetőleg elhárította azon akadályokat, melyek e testvér nyelveket egymástól elkülöníté; így tehát bunyevácjaink lakosaink szintén járhatnak és járnak is a szerbszíntársulat előadásaira.

A műsorra a következő darabok vannak kitűzve: 1) Ma, csütörtökön »Narciss« drámát adják. 2) Szombaton három 1—1 telvonás művet adnak és pedig: »Szemberiai fejedelem« történelmi kép, »Az utolsó ideál« vigjáték és a »Szerencse és az emberek« vigjáték. Felvonások között hangverseny: operai részletek és népdalok. 3) Vasárnap két előadás lesz. Délután 3 órakor mérsékelt helyárrakkal: »Hajdu Velyko« történelmi színművet, este 8 órakor pedig: »Szakajtó és ködmön« eredeti népszínművet adják.

Helyi és vidéki hírek.

— **II. Rákóczi Ferencz hamvai.** Ő Felsőge a király, gróf Tisza István miniszterelnökhöz, meleg hangú királyi kéziratot intézett, melyben utasítja a miniszterelnököt, hogy II. Rákóczi Ferencz hamvai hazaszállításának kérdésével foglalkozzék és erre vonatkozó javaslatát elvárja. — Hódolattal magasztaljuk az alkotmányos uralkodót ez elhatározásáért. Hű és loyális nemzeti lelkesedést merit a tudatból, hogy a király szeretetét az utóbbi időkben is megnyilvánult fölrértések dacára megtarthatta és hovatovább csakugyan eloszlik a mesterségesen is növelt köd, mely a tisztán látást akadályozta. II. Rákóczi Ferencz hamvainak hazahozatala az uralkodó kezdeményezése folytán annyit jelent, hogy a király megértette a magyar nemzet érzéseit, hogy akik szabadságért és függetlenségért küzdöttek, minden időnek eszményei gyanánt lebegnek szemünk előtt, élnék gondolattunkban, példájuk lelkesít és a késő utódokat is követésre serkenti. A magyar nemzet hálás szívvel fogadja a király nagy cselekedetét.

— **Legfelsőbb megelégedés.** Ő Felsőge a király elrendelte, hogy Polgár Rezső, a szabadkai 6. sz. m. kir. honvédegyalozzred századosának buzgó és sikeres csapat szolgálataiért legfelsőbb megelégedése tudtul adassék.

— **Törvényhatósági közgyűlés.** Szabadka sz. kir. város törvényhatósági bizottsága, f. hó 28-án, jövő csütörtökön d. e. 9 órakor rendes havi közgyűlést tart.

— **Egyházmegyei-hírek.** Ő Felsőge a király Klanszky Ferencz jánoshalmi esperesplébánosnak a B. Sz. Máriáról nevezett bucsáni apáti címet adományozta. — A Mélykutra káplánnak küldött Körmöczy Ernő szabadkai hitoktató helyébe Takács Gáspár mélykuti káplán nevezetett ki. Czeiner Ferencz Szenttamásról Soltvadkertre, Kozák József Magyarkanizsáról Szenttamásra, Posch Lajos pedig Bácsföldvárról Magyarkanizsára kápláni minőségben áthelyeztettek.

— **A póttartalékosok fegyvergyakorlata.** Hétfőn reggel 1300. póttartalékos vonult be Szabadkára fegyvergyakorlatra. A fegyvergyakorlat ideje 13 nap. Május 2-án szintén 1300 póttartalékos vonul be Szabadkára s május hó 14 ig maradnak városunkban. — Katonai körökben úgy hírlik, hogy a f. évi augusztus hóban az egész 86-ik cs. és kir. gyalogezred Szabadkára jön s városunk határában tartja az ezredgyakorlatokat.

— **A hős hadvezér szíve.** A bács-topolyai rom. kath. templom lebontásakor a szentély falában megtaláltak a hős tábornagy báró Kray Pál szívét rejtő ezüst urnát teljesen sértetlen állapotban, az urnát a rajta levő felírás szerint 1804. február 15-én falazták be. A becses relikviát a tábornagy unokája id. gróf Zichy N. Jánosné szül. báró Kray Irma vette őrizet alá, míg az új templom felépül, amidőn is vissza fog helyeztetni az új templom falába.

— **A vasutasok sztrájkja.** Magyarország államvasuti hálózatának vonalain, f. hó 20-án, szerdán mindenütt megállottak a vonatok. A személyzet beszüntette a munkát. A budapesti, zombori, zimozyi vonatok szerdán délelben a rendes időben Szabadkára érkeztek, de innen tovább a vonatok semmi irányba nem indultak. Szegedről Szabadkára szerdán semmiféle vonat nem érkezett. Bajáról csak a mozdony érkezett be a szabadkai pályaudvarra; a kocsikat a közönséggel Baján hagyták. Az ország összes vonalain borzasztó zavarok vannak. E zavaros bajon csak a sztrájk leszerelésével lehet segíteni. Mint a központból értesülünk, a vasutasok sztrájkja hamarosan véget fog érni, mert kívánságukat 24 órán belül teljesíteni fogják. A hesszeni vasutasok 100.000 márkát, a franciák 50.000 frankot, az olaszok 50.000 lírát küldtek a vasutasok sztrájkpénztárának.

— **A »Nemzeti Szalon« kiállítása Zomborban.** A »Nemzeti Szalon« Latinovits Pál vármegyei főispán vélnöksége alatt, f. év ápril 24-től kezdődő 14 napon át Zomborban a városháza nagytermében képkiallítást rendez.

— **Kitüntetett szabadkai lókereskedő.** A Budapesten most tartott luxuslövésáron a bíráló bizottság Mikovics Ágoston szabadkai lókereskedő hintós kettését első díjjal tüntette ki. — Rövid idő alatt ez már a második kitüntetés.

— **Mozgalom a baja-bátaszéki vasúti-híd ellen.** Bezdán nagyközség háládatlan szerepre vállalkozott. Ugyanis Bezdán község képviselő testülete a baja-bátaszéki vasúti híd ellen az országgyűléshez egy terjedelmes memorandumot nyújtott be, amelyben kéri, hogy a baja-bátaszéki Dunahidat ne építék fel, mert az nagyon drága. Inkább hidalják át a Dunát Bezdán-Kis-Kőszeg között. Amilyen neveltséges és szánalomraméltó ez a cél-

nélküli erőlködés, ép oly visszataszító és tollakodó, mert a baja-bátaszéki évtizedes aspirációk teljes félredobásával egy egészen ujszülött eszmét akar ártelen megvalósítani! Halva született memorandumok inkább mosolyra, mint bosszankodásra érdemes. — A baja-bátaszéki vasúti-híd építésének munkálatait — mint teljesen megbízható forrásból értesülünk f. év. május havában már megkezdik. A f. évre a — Baja-Bátaszék áthidalására előirányzott nyolc millió koronából — 300.000 korona van az áthidalás költségeire előirányozva.

— **Második gyorsvonat Szabadka-Budapest között.** Lapunkban közöltük, hogy f. év május elsőjével Szabadka és Budapest között egy új gyorsvonat indul meg. Ez úgyszólván Baján és Ujvidéken mozgalom indult meg. Az ujvidéki vezetőférfiak 100 tagu küldöttséget menesztettek a kereskedelmi miniszterhez s kérték, hogy az új gyorsvonat Budapest-Ujvidék közt közlekedjék. A küldöttséget Péter Pál ujvidéki főispán vezeti. — A bajai kereskedelmi csarnok pedig feltérjesztést intézett a kereskedelmi miniszterhez, hogy a baja — szabadkai vasúti vonalon egy új vonatpárt rendszeresítsenek oly módon, hogy az az új gyorsvonattal Szabadkán csatlakozást nyerjen. A menetrend úgy volna megállapítandó, hogy az új vonat Szabadkáról délelőtt 10 órakor indulna és déli 12 órakor érkezne Bajára. Bajáról fél 3 órakor indulna és délután 5 órakor érkezne Szabadkára.

— **A bácsvármegyei közutak építése.** A magyar kormány által a képviselőházban most benyújtott beruházási javaslatokban befoglaltatnak vármegyék részére 25 millió korona utépítésre. Őt év alatt 600 kilométernyi közutépítendő ezen összegben. Az építkezést még ezen évben kezdik meg.

— **Adomány a zombori lóversenyekre.** A zombori ezidei lóversenyekre a »Magyar Lováregylet« 1500 koronát, az Urlovasok szövetsége 2000 koronát engedélyezett.

— **Legújabb zongoraművek.** Rózsavölgyi és Társai kiadásában Budapesten a következő zongora művek jelentek meg: I. Ábrándos magyar zenedarabok, e címmel két füzet jelent meg. A zongoradarabok szerzője: Jámbor Jenő budapesti kir. törvsz. bírós. aki egyik legtehetségesebb tagja a hazai zeneszerzőgárdának, s most megjelent zongoradarabjainak a címe: »A merengés«, »A róme«, »Dal és változatok«, »Pásztorfütty«, »A szilvés a kályhában«, »Türelmetlenség«, »Határozatlanság«, Vágtatás az éjben és a távoli dal«, egytől-egyig fényes bizonyágát adják a szerző előkelő kvalitásának. A kik Schumannt játszik azokra nézve nincs leküzdhetetlen nehézség Jámbor műveiben, amelyek koncert előadásokra is alkalmasak. Egy-egy füzet ára 3 korona. — Megjelent továbbá a fenti kiadóknál: Heidelberg Albert 39 műve: »Coeurdame« címmel, igen bájos szalonkerिंगő. Ára: 2 kor. — Domeire Ferdinand 33 műve: »Gavotte de la Cour«, zongora darab amely a katona és cigányzenekaroknak műsordarabja. Ára: 1 kor. 80 fil. — Domeire Ferdinand 34 műve négy köze: »Napolie (nagy Tarantelle). A nem túlságosan gazdag négy kezes irodalomnak igazi nyeresége; jobb játszó a tüzesen száguldozódarabbal nagy hatást érnek el.

Felelős szerkesztő: **STOOZEK KÁROLY.**